

РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

У сучасних економічних реаліях проблеми формування достатнього обсягу доходів бюджету і забезпечення ефективного їх використання набувають особливої уваги. Недоліки законодавства, наявність застарілих та неефективних підходів до організації бюджетних відносин з одночасним спадом в економіці ускладнюють наповнення бюджету. Специфіка доходів бюджету полягає у тому, що правильне їх формування, організація та використання зумовлюють підвищення ефективності соціально-економічного розвитку країни та подальшу його стабілізацію. Питання наповнення бюджету завжди було й буде актуальним для України, тому на нинішньому етапі актуальним є виявлення проблем формування доходів бюджету, виявлення шляхів зростання дохідної частини бюджету [1, с. 142].

Україна має значний резерв для збільшення податкових надходжень, що сконцентрований у секторі тіньової економіки. Адже, вона здійснює прямий вплив на систему макроекономічних показників, призводить до зростання податкового тягаря у легальному секторі, звуження фіскальної бази, необхідної для формування дохідної частини бюджету та виконання державою своїх функцій.

Значні обсяги тіньового сектору та активізація тіньових проявів в економічній діяльності створюють численні проблеми, які негативно впливають на функціонування фінансової сфери та національної економіки загалом, та втрату податкових надходжень, що зумовлюють зростання негативного співвідношення між дохідною та видатковою частинами бюджетів, посилення податкового тиску на добросовісних платників податків, недовиконання державою своїх функціональних обов'язків [2, с. 34].

За розрахунками Міністерства економічного розвитку рівень тіньової економіки у січні-вересні 2018 р. склав 32% від обсягу офіційного ВВП. Порівнюючи аналогічні показники попередніх років слід зазначити, що 32% – це найнижчий рівень за останні 10 років [3]. Разом з тим, даний показник залишається на доволі високому рівні.

Зниження рівня тіньової економіки в Україна ускладнюється такими факторами:

– корумпованість влади (за даними рейтингу «Індекс сприйняття корупції 2016» за рівнем корупції Україна посідає 132 місце з 168 країн [4]);

- зловживання використанням бюджетних коштів;
- криміналізація суспільства;
- непродуктивний витік капіталів закордон.

Крім того, на рівень тіньової економіки впливають опосередковані фактори, такі як війна на Сході країни, несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура (досягнення цинового дна на ключових товарних ринках вітчизняного експорту), недовіра до дій влади серед населення, політична невизначеність, високий рівень безробіття.

Детінізація економіки є пріоритетним і принципово важливим напрямом сучасної економічної політики України. Необхідно розробити стратегію державного впливу на тіньову економіку, що включає заходи протидії корупції в державних структурах законодавчої та виконавчої влади [5, с. 211].

Варто зазначити, що процес детінізації економіки набуватиме належної результативності лише за умови формування державою стабільних сприятливих умов для ведення бізнесу, у тому числі шляхом розбудови такого інституційного середовища, тіньова економічна діяльність для якого стала б неефективною [5, с. 211].

Основними напрямками детінізації економіки на початкових етапах повинні бути легалізація доходів (протидія схемам з використанням збитковості на підприємствах і видача зарплатні у конвертах) і адаптація податкових реформ до сучасних умов, без створення додаткового навантаження на бізнес та населення. Пріоритетними реформами вважати такі, що сприяють поверненню тіньових капіталів у легальну економіку, упереджують формування тіньових фінансових потоків та витік капіталу в офшори, а також спрямовують амністовані капітали некримінального походження на інноваційну діяльність [6, с. 260].

Україні необхідно розробити власну концепцію легалізації тіньової економіки, урахувавши особливості вітчизняної економіки, економічні та соціально-політичні умови, особливості прояву тіньової економіки [5, с. 211].

Пріоритетом у процесі детінізації економіки України залишається створення умов для стабільної роботи суб'єктів господарювання, прискорення економічного розвитку шляхом активізації діяльності у легальній економіці, залучення інвестицій та побудова такого соціально-економічного середовища, де тіньова економічна діяльність стала б неприйнятною та неефективною.

Підсумовуючи зауважимо, що проблеми тіньової економіки за роки незалежності України не втратили актуальності, навпаки, відмічається загострення процесів тонізації у всіх сферах нашого життя. Показники тіньової економіки залишаються на високому рівні, поза межами безпечних значень. І хоча 2018 р. вирізняється позитивною тенденцією до

зменшення тіньового сектора, однак необхідно продовжувати застосовувати антикризова заходи, які б сприяли структурним та інноваційним перетворенням в країні у короткостроковій і довгостроковій перспективах. На нашу думку, саме фінансовим важелям економіки необхідно надавати перевагу, як найбільш ефективним і дієвим.

Література:

1. Бачо Р. Й., Иллар Е. Й., Бачо Є. Й. Стан формування доходної частини бюджету України в сучасних кризових умовах. *Науковий вісник Ужгородського університету : Сер. Економіка* / за ред. кол.: В. П. Мікловда, В. О. Приходько, В. І. Ярема та ін. 2014. Вип. 1 (42). С. 140–145.
2. Ладюк О. Д. Характеристика тіньової економіки в Україні. *Економіка та держава* : міжн. наук.-пр. журн. Київ. 2017. №8. С. 32–34.
3. Тенденції тіньової економіки в Україні у січні-вересні 2018 року. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
4. Індекс сприйняття корупції 2016. Transparency International. URL: <http://www.transparency.org/cpi2016>.
5. Гришова І. Ю., Дяченко О. П. Стратегія державної політики в сфері детінізації економіки України. *Право та державне управління*. 2016. №4. С. 207–213.
6. Лаврик С. С. Сучасні проблеми подолання тіньової економіки України. *Фінанси, учет, банки*. 2016. Вип. 1. С. 256–264.

Франків Ольга Василівна

ст. гр. Фзм-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мелих О.Ю.

ФОРМУВАННЯ І РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Забезпечення економічної стабільності – основне завдання, яке стоїть перед державою в умовах сьогодення. Однією із ланок, які можуть це забезпечити є державний бюджет, а саме оптимізація надходжень та видатків з нього, адже вони забезпечують соціальний та економічний розвиток України та її регіонів. В Україні вже котрий рік поспіль простежується дефіцит державного бюджету, що вказує на нестачу доходів, щоб покривати усі видатки. Тому необхідно спрямувати усі сили на пошук джерел зростання доходів Державного бюджету України та їх раціональне використання.

Державний бюджет – це централізований фонд грошових ресурсів, що знаходиться в розпорядженні уряду для фінансування державного апарату, збройних сил, виконання соціально-економічних функцій.